

Perspektiva gjinore në Shqipëri

Konferenca Rajonale mbi Statistikat Gjinore

Tiranë, 23-24 tetor 2014

Prezanton:
Rezart Xhelo
Specialist Politikash

Analiza Gjinore e Census-it 2011

- Popullsia, martesat dhe familjet;
- Shëndeti;
- Arsimit;
- Migrimi;
- Puna dhe punësimi.
 - Gjetjet janë formular që të lehtësojnë përdoruesit për advokim, politikë-bërje dhe vendimmarrje;
 - Thelbësore është prodhimi i rregullt dhe përdorimi i statistikave gjinore, një fushë ku sistemi zyrtar shqiptar i statistikave po bën një progres.

Gjetje kryesore

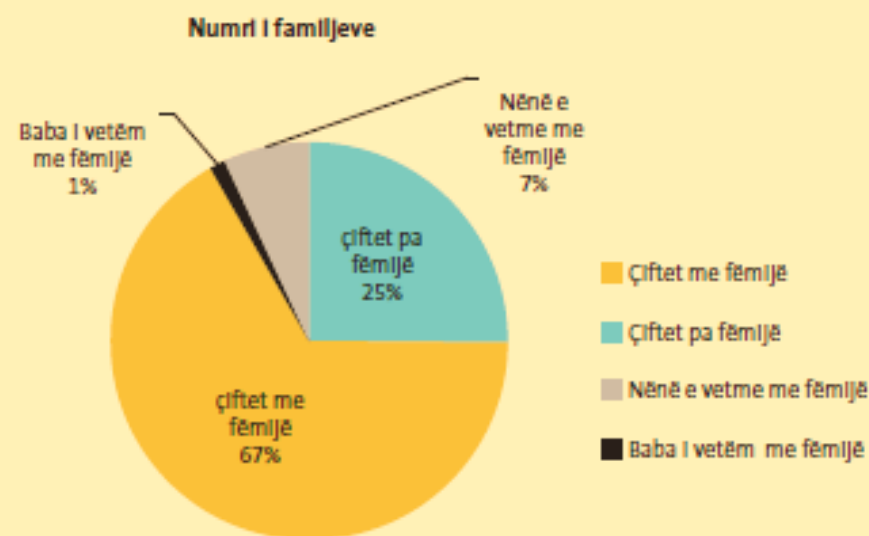
- Ndërsa aksesimi në arsim po përmirësohet, më shumë vajza se djem po humbasin mundësinë për një arsim të plotë fillor dhe të mesëm;
- Uljet e ndjeshme në vdekshmërinë foshnjore tregojnë përmirësim në ofririmin e shërbimeve shëndetsore;
- Tregu i punës vazhdon të mbizotërohet nga burrat, me më pak gra të angazhuara në punësim dhe shumica prej tyre në punë janë në profesionet më pak të paguara;
- Vendi karakterizohet nga mosbarazitë urbane-rurale, shifra të larta të emigrimit dhe një treg pune që ka ndjerë lëkundjet e krizës së fundit botërore finaciare;
- Në 2012 IPGJ-ja e Shqipërisë ishte 0.251 (sa më e ulët aq më mirë), që e radhiti të 40-n krah shteteve si Shtetet e Bashkuara (0.256) dhe Hungaria (0.256).

Popullsia, martesë dhe familjet

- Familjet me një prind po rriten, duke përbërë 8% të të gjitha njësive familjare, me shumicën (84%) që janë nëna të vetme;
- Më 2001, çiftet me fëmijë përbënin 79% të familjave bërthamore, dhe çiftet pa fëmijë ishin më pak, tek 14% e familjeve.

Grafiku 7

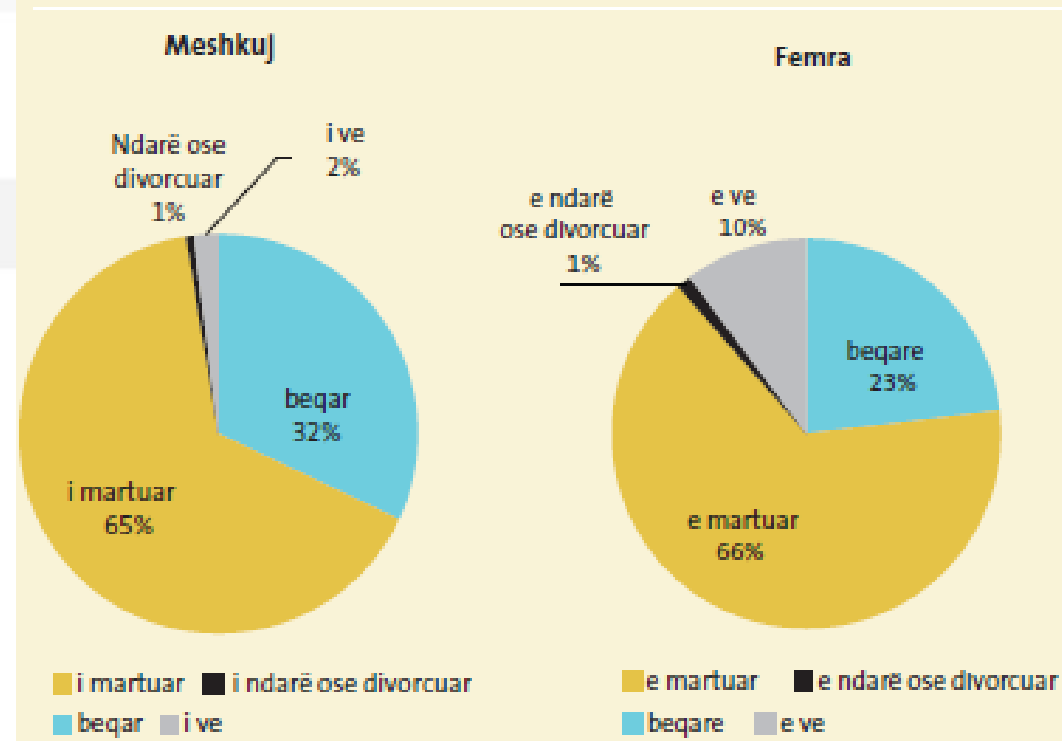
LLOJI I FAMILJES BËRTHAMË, SHQIPËRI, 2011

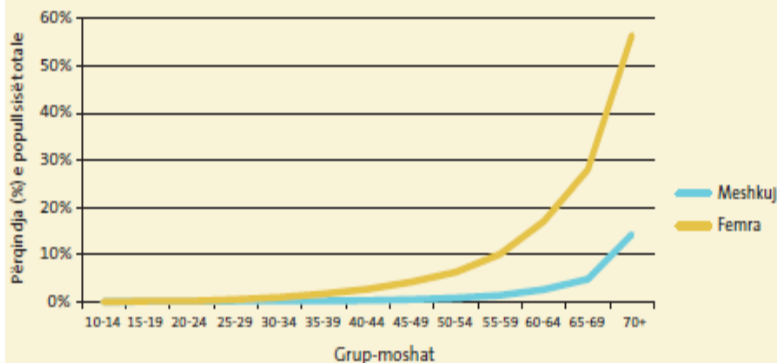
Martesa

- Një numër më i madh i grave mbi moshën 15 vjeç janë të veja në krahasim me burrat.
- Vejëria siç duket rritet me moshën

STATUSI MARTESOR I POPULLSISË MBI 15, SIPAS SEKSIT, SHQIPËRI, 2011

Grafiku 3
RAPORTI I POPULLSISË QË JANË TË VE, SIPAS MOSHËS DHE SEKSIT, SHQIPËRI, 2011

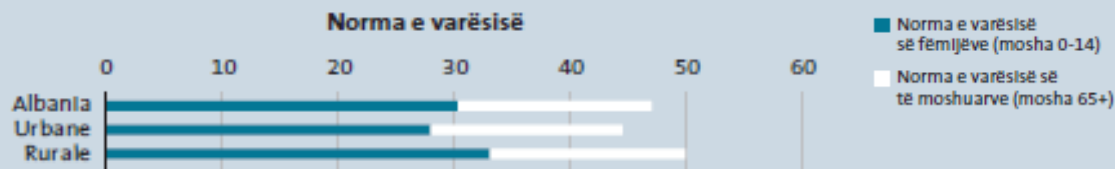

Shëndeti dhe mirëqenia

- Gratë kanë më shumë gjasa të kenë një aftësi të kufizuar se burrat
 - Ky hendek gjinor ndodh me shumë gjasa prej marrëdhënies midis aftësisë së kufizuar dhe vjetërsisë, dhe faktit që gratë priren të jetojnë më gjatë.
- Raporti I varwsiw: Në Shqipëri, ka 47 njerëz të varur për çdo 100 njerëz në moshë pune.
 - raporti i varësisë është më e lartë në zonat rurale se sa urbane.

Grafiku 9

NORMA E VARËSISË SË FËMIJËS DHE TË MOSHUARIT SIPAS PREFEKTURËS, SHQIPËRI, 2011

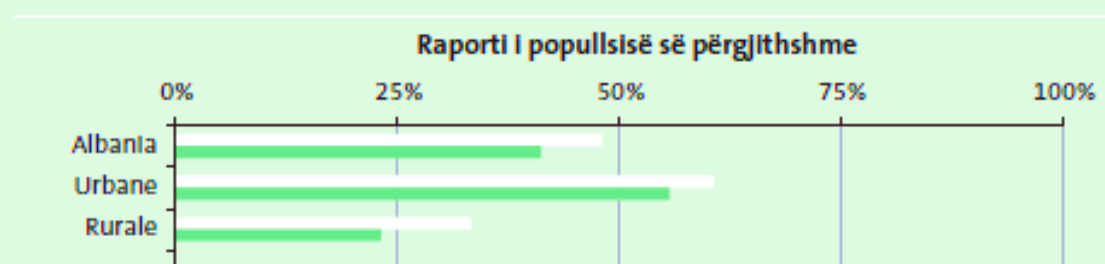

Arsimi

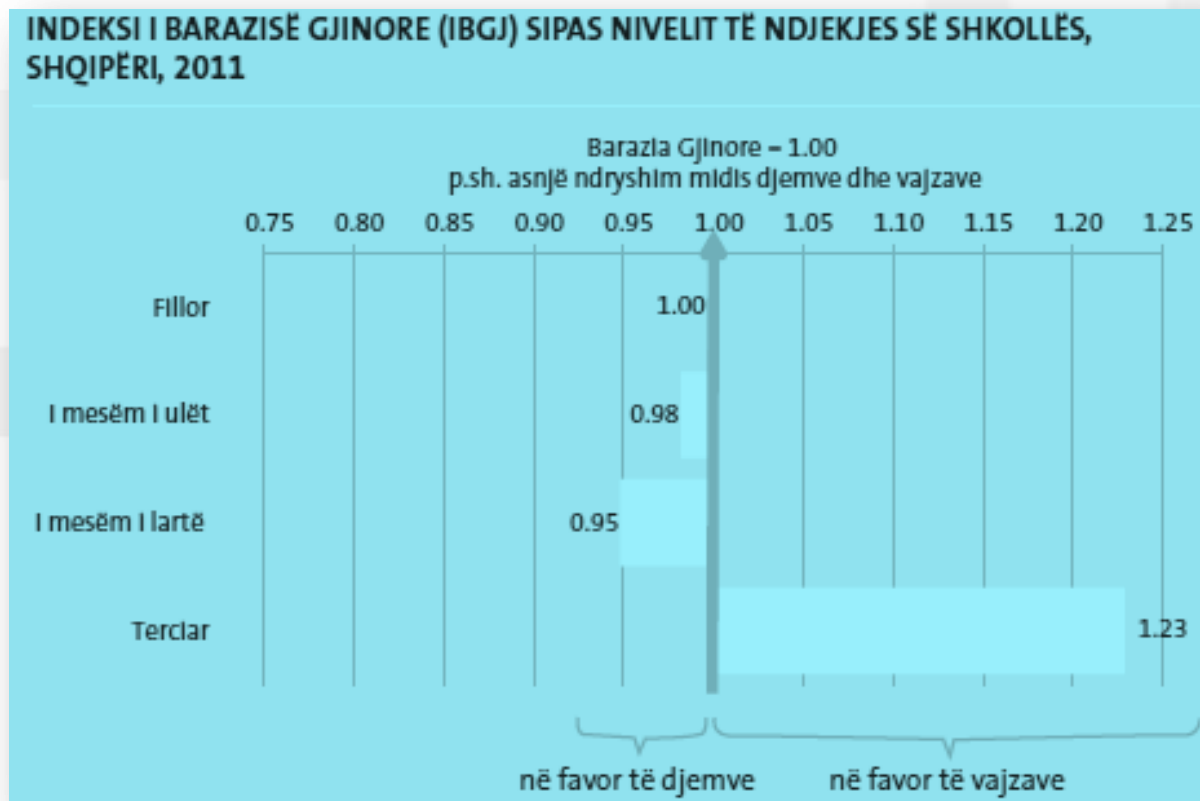
- Nivelet e ndjekjes së shkollës dhe edukimi kanë qenë të qëndrueshëm në dekadën e fundit;
- Rreth 41% e grave dhe 48% e burrave kanë mbaruar arsimin e mesëm;
- Hendeku arsimor është më i dukshëm në zonat rurale, me 23% të grave në zonat rurale që kanë mbaruar arsimin e mesëm, krahasuar me 56% e grave në zonat urbane;

Grafiku 16

NORMA E PËRFUNDIMIT TË SHKOLLËS SË MESME PËR POPULLSINË MBI 18, SIPAS SEKSIT DHE PREFEKTURËS, SHQIPËRI, 2011

Indeksi i barazisë gjinore

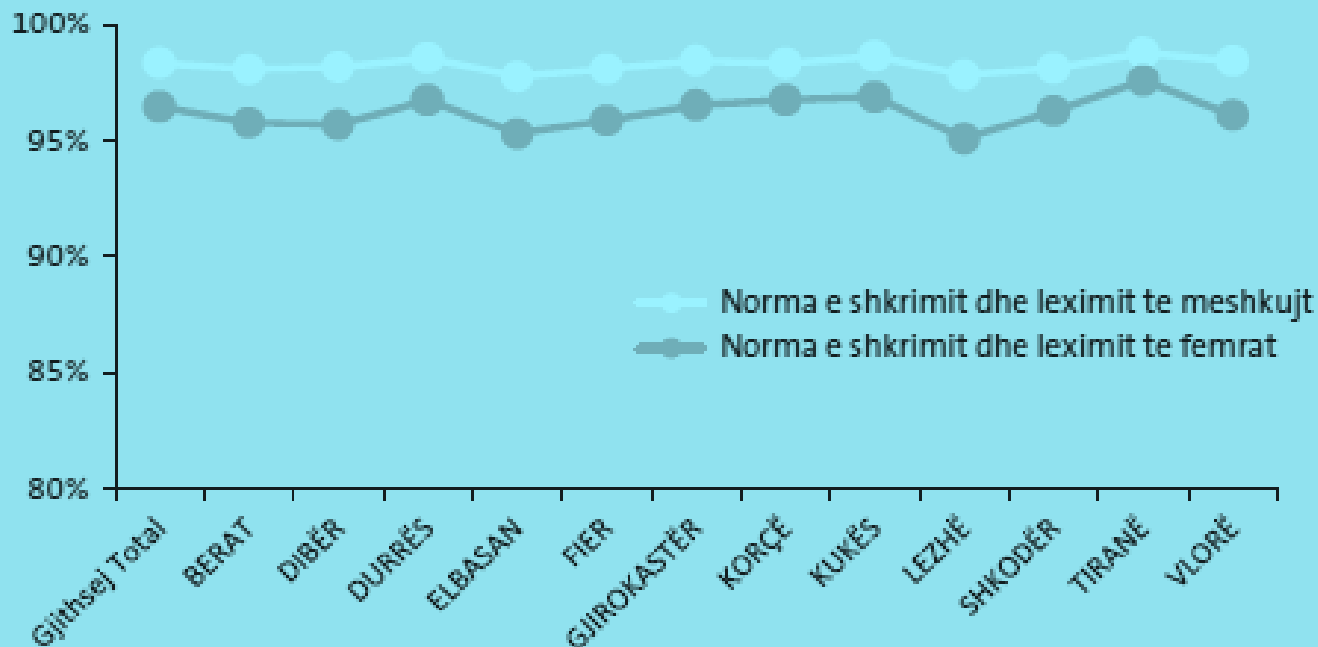
- Kjo prishje e ekuilibrit mund të tregojë një mungesë të mundësive për gratë në tregun e punës, se sa një diskriminim ndaj burrave në sistemin arsimor terciar.

Norma e edukimit

- Hendeku gjinor më I ndjeshëm në Lezhë, Elbasan dhe Dibër.

Grafiku 17

NORA E EDUKIMIT TEK TË RRITURIT (MOSHA MBI 15) SIPAS SEKSIT DHE PREFEKTURËS, SHQIPËRI, 2011

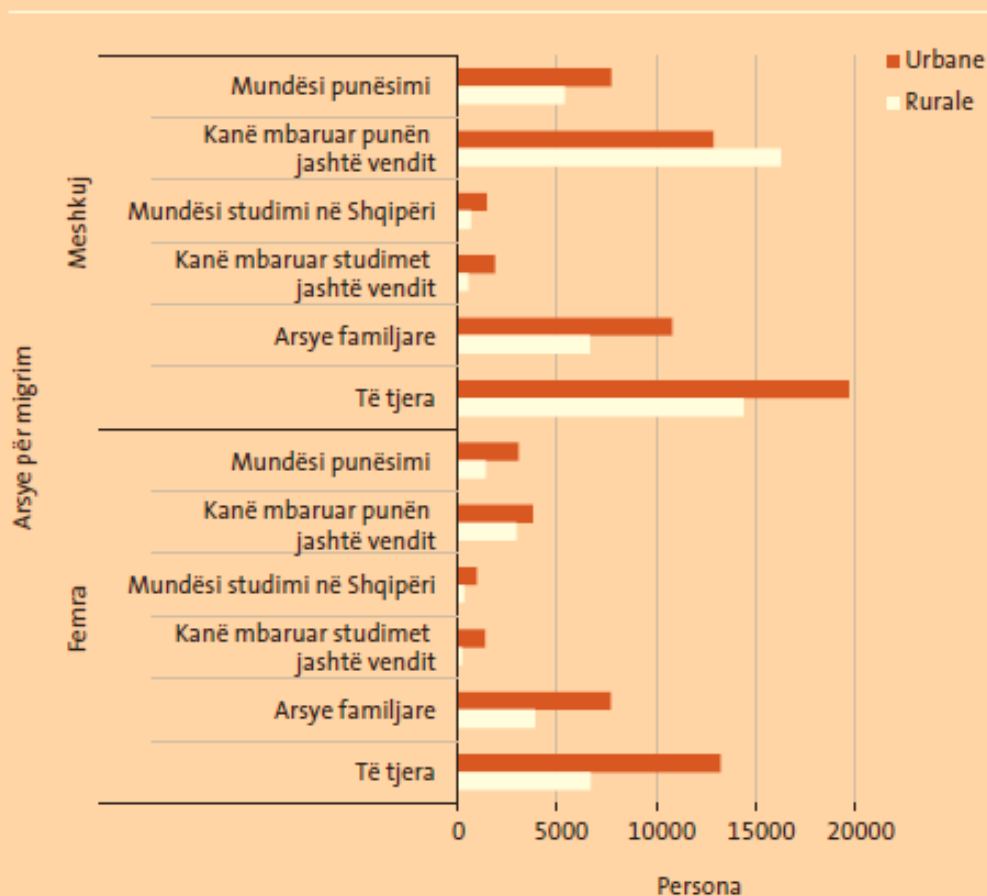

Migrimi

- Migrimi duhet të studiohet me lente gjinore për të siguruar një të kuptuar më të mirë për dimensionin gjinor dhe ndikimin e tij;
- Migrimi ndërkombëtar ishte kryesisht mashkullor në të kaluarën, por ky nuk është më rasti.
- Emigrimi femëror është rritur si pasojë e bashkimeve familjare dhe mundësive më të mira jashtë vendit.

Arsyet për tu kthyer në Shqipëri

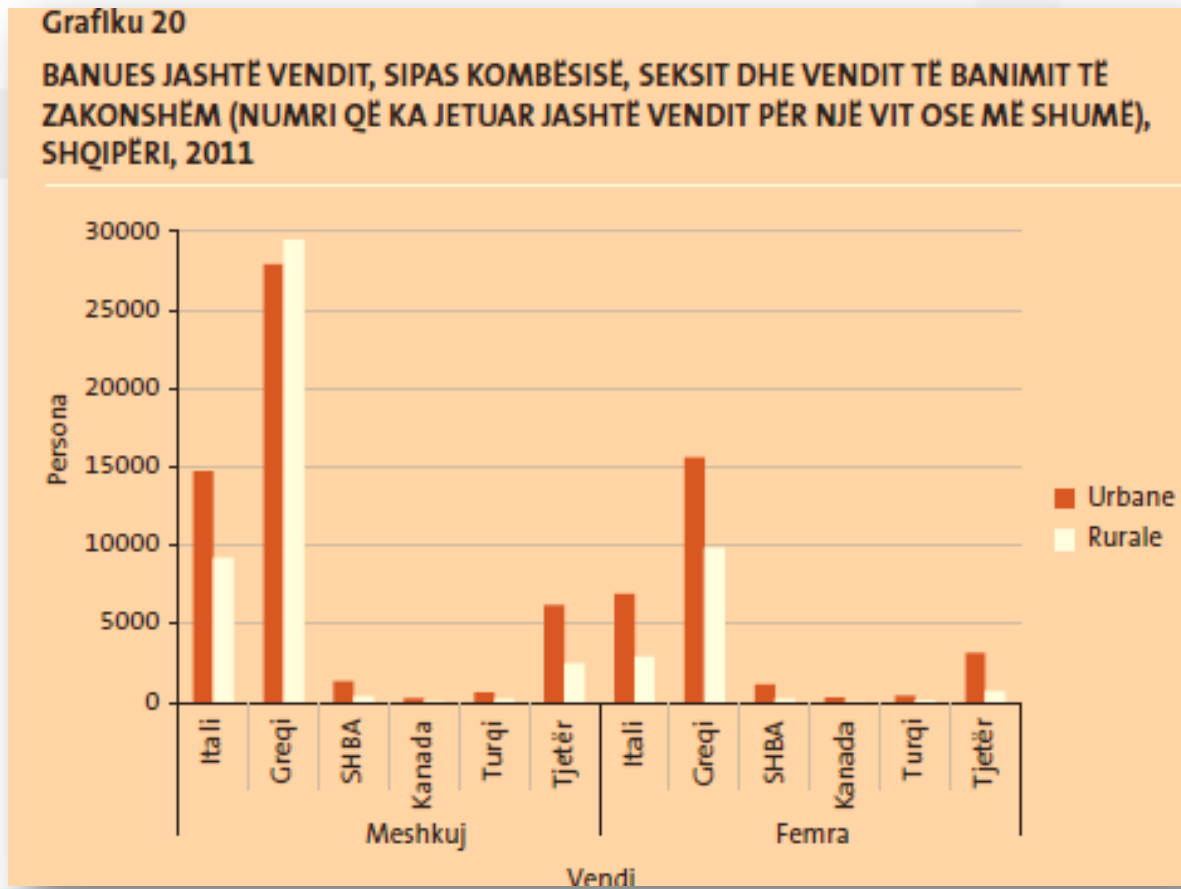
Grafiku 19
ARSYET PËR TË MIGRUAR NË SHQIPËRI NGA JASHTË SIPAS ZONËS DHE SEKSIT

- Arsyet për t'u kthyer nga jashtë vendit ndryshojnë ndërmjet burrave dhe grave. Burrat kthehen kryesisht pasi mbarojnë punën; gratë kryesisht për arsye familjare;

Banues jashtë Shqipërisë

- Numri i burrave që banojnë në Greqi dhe Itali është rreth dyfish më i lartë se i grave.

Puna dhe punësimi

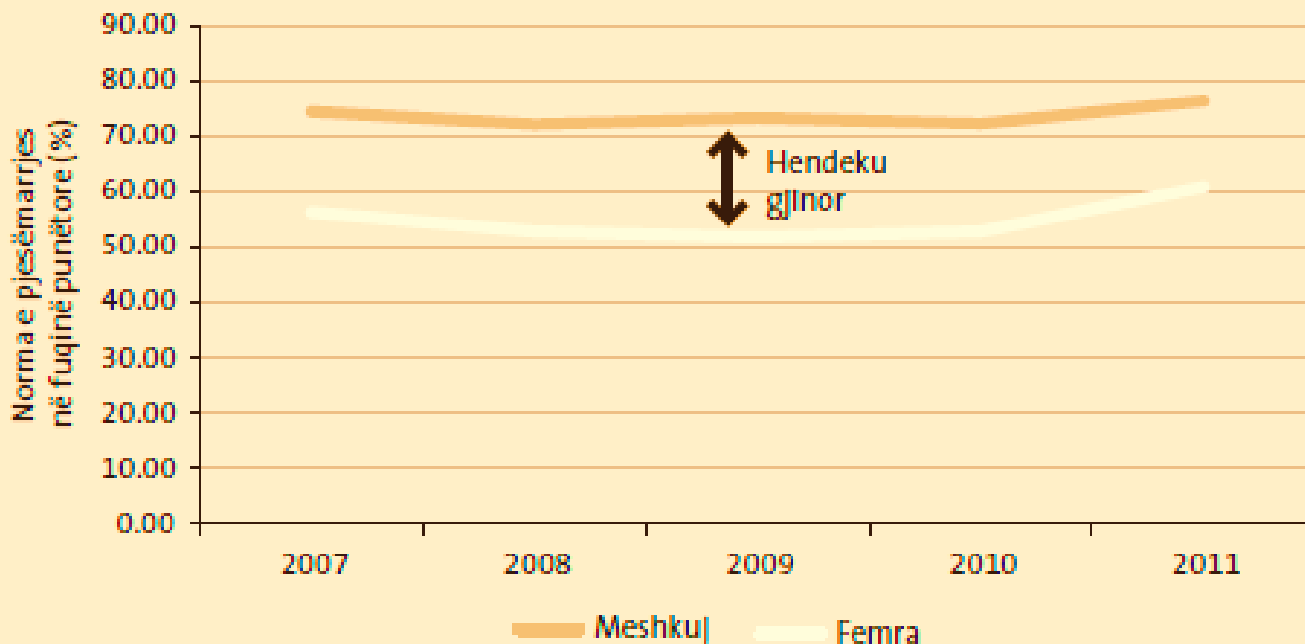
- Censusi 2011 për popullsinë tregon nivel shumë më të ulët të aktivitetit ekonomik me 37.1% të grave dhe 62.4% të burrave në fuqinë punëtore;
- Gratë që nuk kanë fëmijë kanë shkallë më të lartë të aktivitetit ekonomik;
 - Ndërsa numëri i fëmijëve rritet, aktiviteti ekonomik zakonisht bie, sidomos për gratë me katër ose më shumë fëmijë.
- Varësia ekonomike ndaj të tjerëve mund të rrisë cënueshmërinë e grave, e cila si rrjedhojë mund të ndikojë në mirëqenien ekonomike të fëmijëve të tyre.

Pjesëmarrja në fuqinë punëtore

- Norma të qëndrueshme në fuqinë punëtore, si për burrat ashtu edhe për gratë gjatë 5 viteve të fundit;

Grafiku 21

NORMAT E PJESËMARRJES NË FUQINË PUNËTORE, SIPAS SEKSIT, SHQIPËRI, 2007-2011

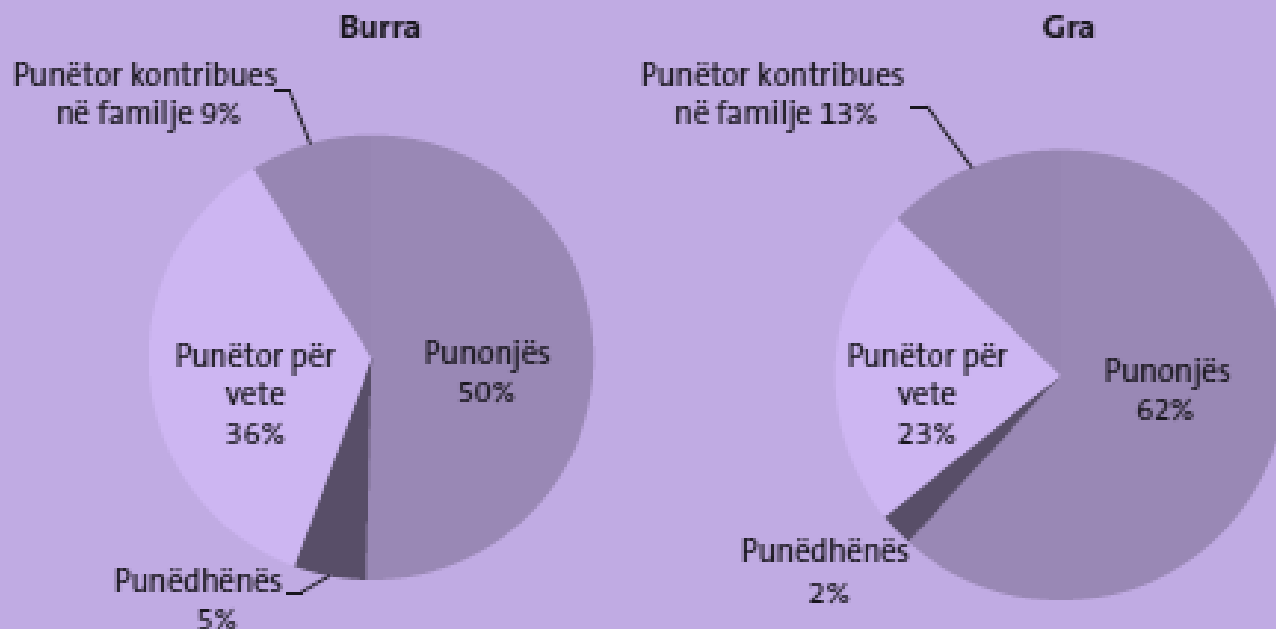

Llojet e punësimit sipas seksit

- Dallimet e mëdha sipas llojeve të punës në termat e punëdhënësit ose të vetëpunësuar janë tregues i rolit dhe aktivitetit të ulët sipërmarrës të grave;

Grafiku 23

LLOJET E PUNËSIMIT, SIPAS SEKSIT, SHQIPËRI, CENSUSI 2011

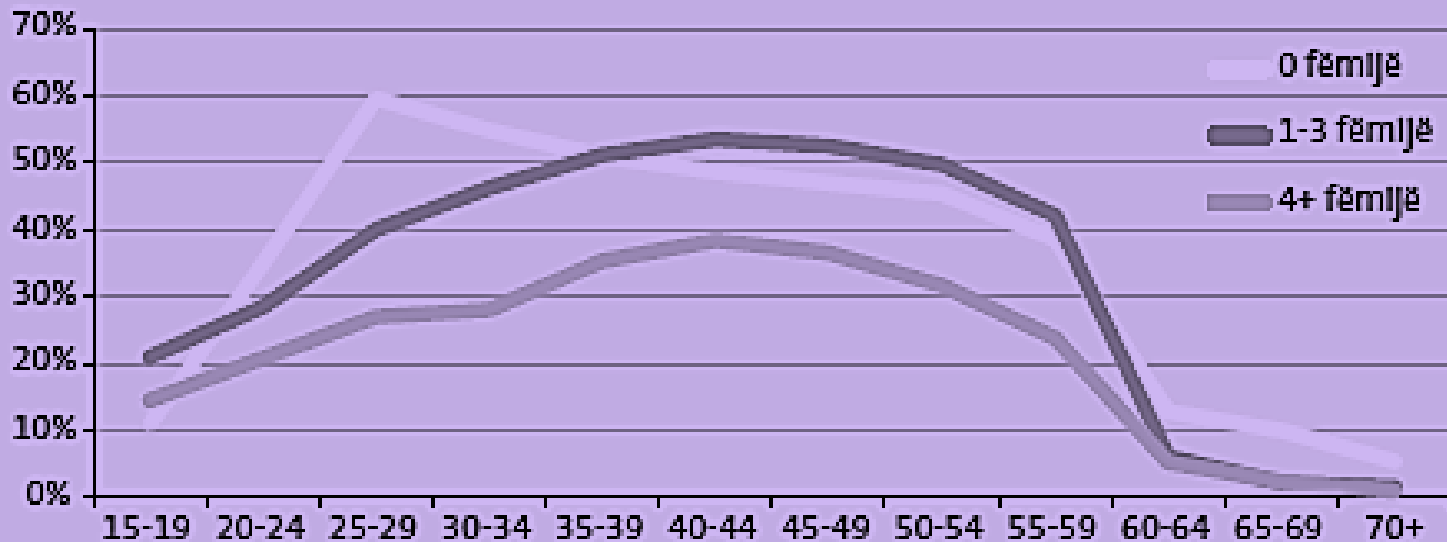

Aktiviteti ekonomik

- Gratë pa fëmijë kanë shkallë më të lartë aktiviteti ekonomik;

Grafiku 24¹⁸

NORMAT E PJESËMARRJES SË GRAVE NË FUQINË PUNËTORE, SIPAS NUMRIT TË FËMIJËVE DHE MOSHËS

Punësimi sipas sektorëve

- Punësimi sipas sektorëve tregon se gratë janë të përqendruara kryesisht në sektorin e shërbimeve dhe mbajnë një pjesë prej 42 % të këtyre vendeve të punës;
- Hendeku më i madh gjinor është në sektorin e industrisë ku gratë mbajnë vetëm 1/4 e vendeve të punës;
- Dallimet mes burrave dhe grave në punën me kohë të plotë janë më të mëdha në zonat rurale, të cilat mund të jetë kryesisht për shkak të përfshirjes së madhe të grave në punë të papaguar bujqësore.

THANK YOU